

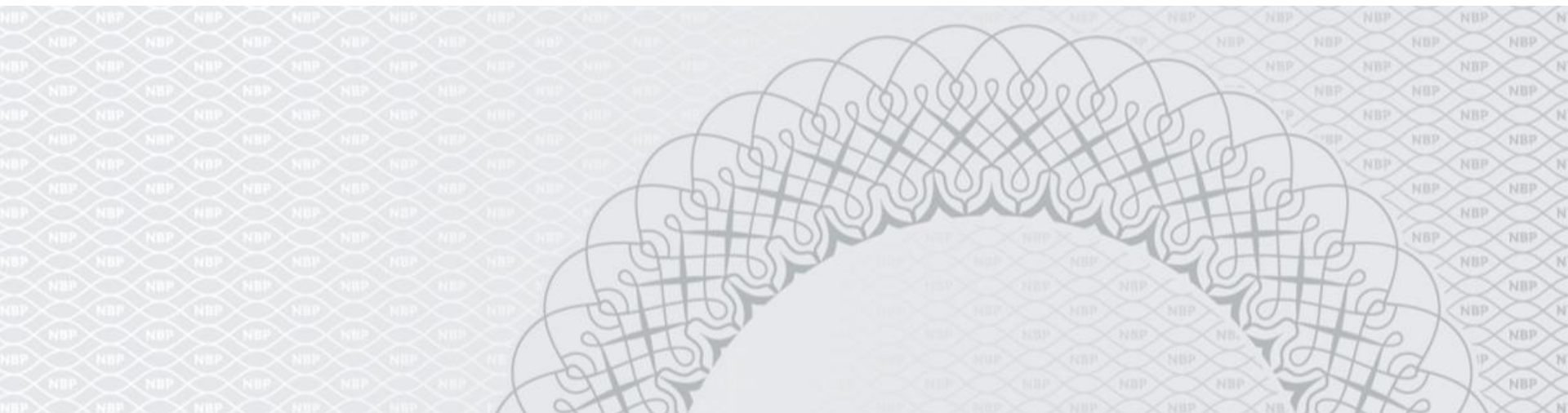
NBP

Narodowy Bank Polski

Adam Tochmański, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego

Dlaczego warto korzystać z rachunków bankowych i płatności bezgotówkowych?

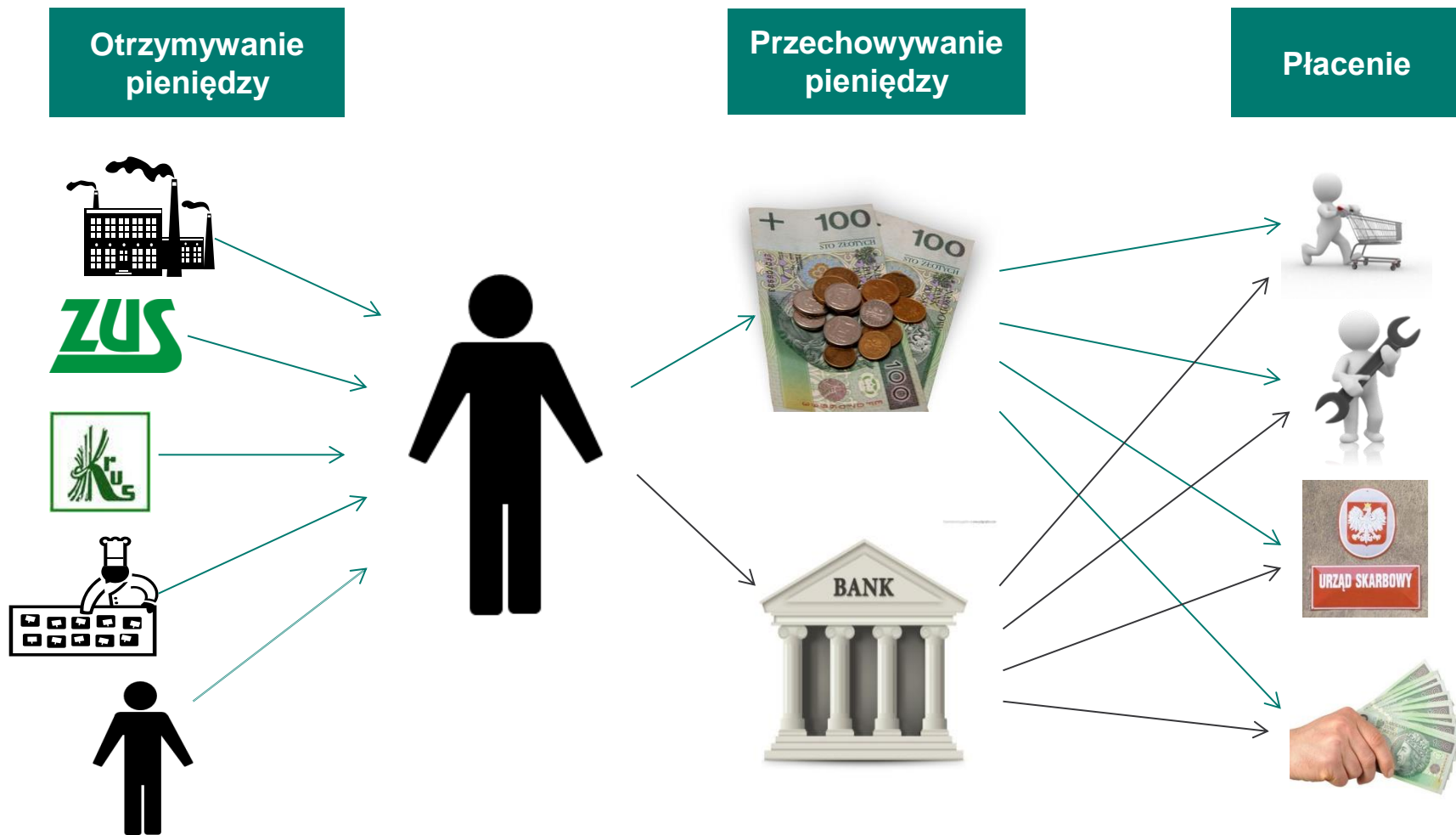
Radom, 14 marca 2016 r.

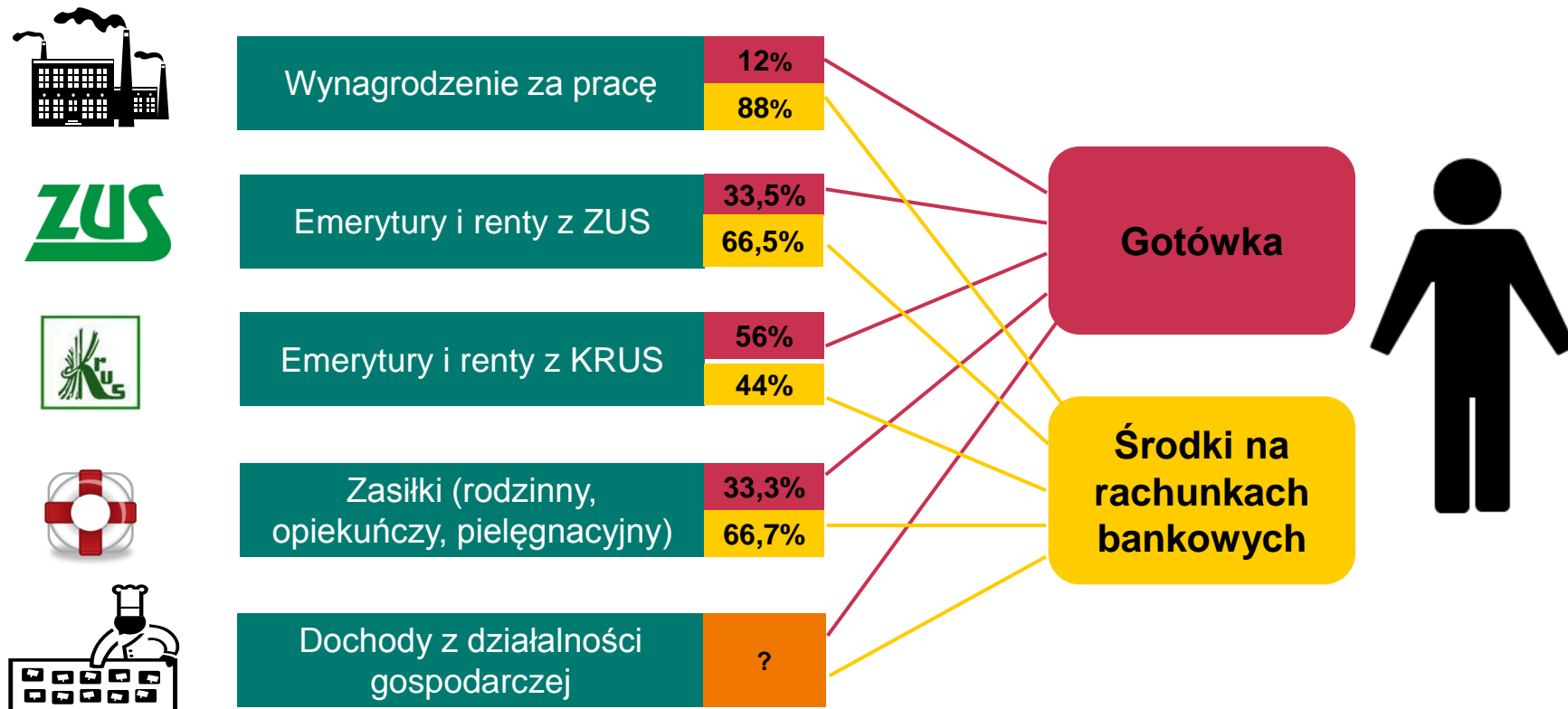
Spis treści

- Jak krąży pieniądź? Co składa się na obrót pieniężny?
- Z jakich źródeł Polacy dostają pieniądze?
- Ile pieniędzy i w jakiej formie mają Polacy?
- Ile rachunków bankowych mają Polacy? Ilu Polaków ma rachunki bankowe?
- Kto ma a kto nie ma rachunku bankowego i dlaczego?
- Za co, gdzie i w jakiej formie płacą Polacy?
- Jakie są główne korzyści z posiadania rachunku bankowego i dokonywania płatności bezgotówkowych?
- Co można zrobić, aby Polacy częściej dokonywali płatności w drodze bezgotówkowej?

Jak krąży pieniądź? Co składa się na obrót pieniężny?

Z jakich głównych źródeł Polacy dostają pieniądze?

Główne korzyści dla konsumentów z otrzymywania pieniędzy w drodze bezgotówkowej (cytaty)

- *„Uważam, że fajnie żyć w takim świecie, **gdzie bank ułatwia życie**. Już nie czekam na listonosza, jak moja mama czy babcia. Teraz sobie nie wyobrażam, żeby ich nie było. Nie wyobrażam sobie, żeby listonosz przynosił mi emeryturę, żebym chodziła z portfelem pełnym pieniędzy, że musiałabym wszędzie tak płacić.”*
- *„**Mam konto w banku**. Przez długie lata listonosz mi przynosił emeryturę, ale zrezygnowałam z tego, bo listonosz przychodzi o różnych porach. I zawsze marudził. A ja nie mogę siedzieć w domu, ja jestem taka, że muszę gdzieś rano wyjść.”*

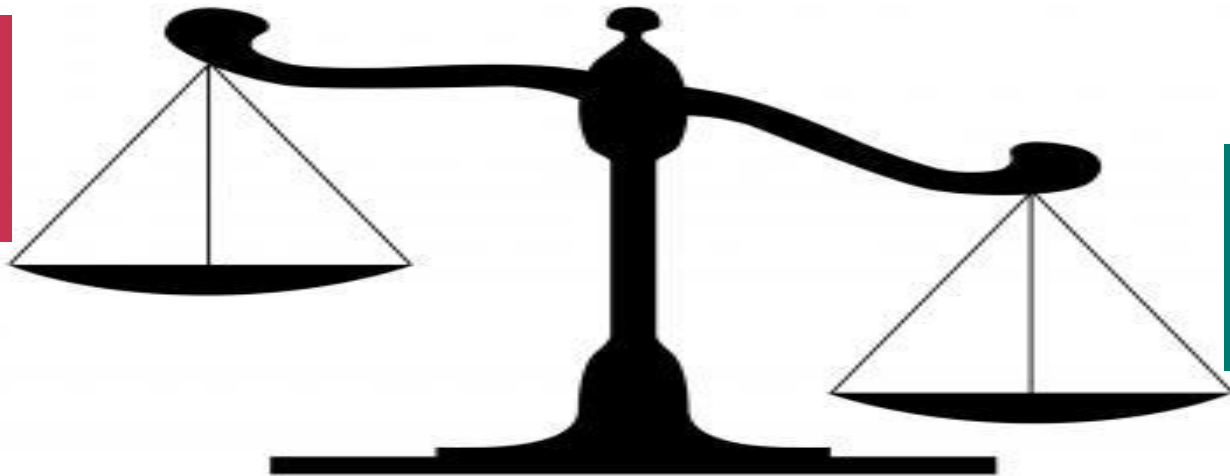
Główne korzyści dla konsumentów z otrzymywania pieniędzy w drodze bezgotówkowej

- Pewność otrzymania środków niezależnie od fizycznej obecności konsumenta (większa elastyczność czasowa).
- Pewność otrzymania środków niezależnie od funkcjonowania pośredników (np. działania poczty).
- Większe bezpieczeństwo (brak noszenia przy sobie większej ilości gotówki, pochodzącej np. z wypłaty wynagrodzenia, mniejsze ryzyko opóźnień w wypłacie pieniędzy w razie napadu na doręczycieli).
- Możliwość uznania pieniędzy wpływających na rachunek bankowy jako oficjalnych przychodów, mogących być podstawą dla wyliczania zdolności kredytowej i uzyskania kredytu.
- Korzyści społeczne: większe prawdopodobieństwo otrzymania pieniędzy przez rodzinę lub większej kontroli przez współmałżonka.

Główne korzyści dla państwa i gospodarki z przekazywania pieniędzy w drodze bezgotówkowej

- Niższe koszty funkcjonowania instytucji państwowych i przedsiębiorstw:
  - mniejsze koszty przelewów na rachunki bankowe niż przekazania pieniędzy w gotówce (według danych ZUS, koszty ponoszone przez Zakład z tytułu wypłaty świadczeń w formie gotówkowej wynoszą około 201 mln zł rocznie, zaś na rachunek bankowy 3 mln zł),
  - brak konieczności utrzymywania kas w przedsiębiorstwach i instytucjach,
  - brak kosztów związanych z ochroną transportu i przechowywania gotówki.

- Pewność dostarczenia niezależnie od obecności beneficjenta i możliwości pośredników.

- Większa przejrzystość obrotu gospodarczego i zmniejszenie szarej strefy.

- Ograniczenie przestępczości.

Większe korzyści są z otrzymywania pieniędzy w formie bezgotówkowej niż gotówkowej!

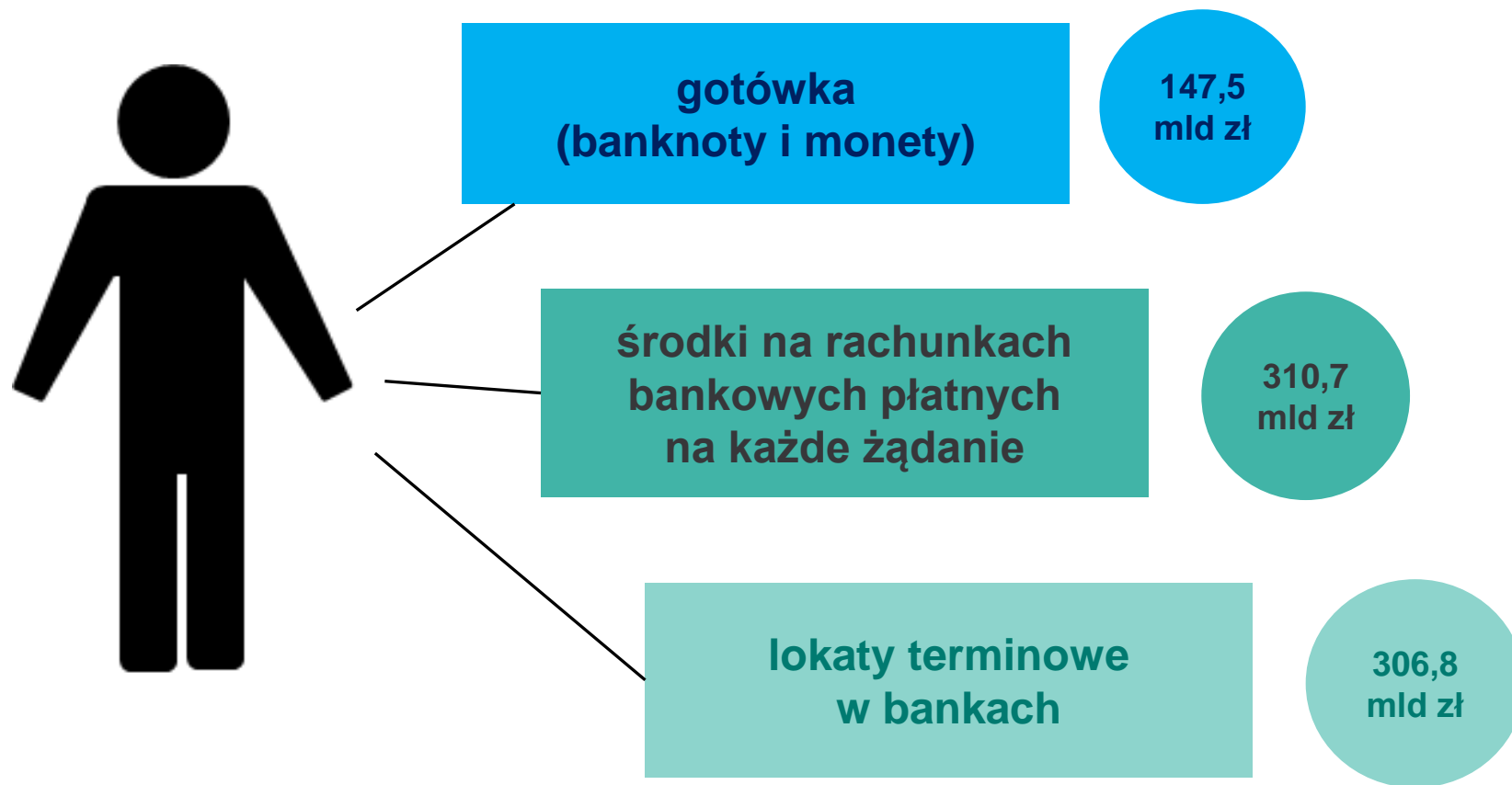

Korzyści z
otrzymania
pieniędzy
w gotówce

Korzyści z
otrzymania
pieniędzy
na rachunek
bankowy

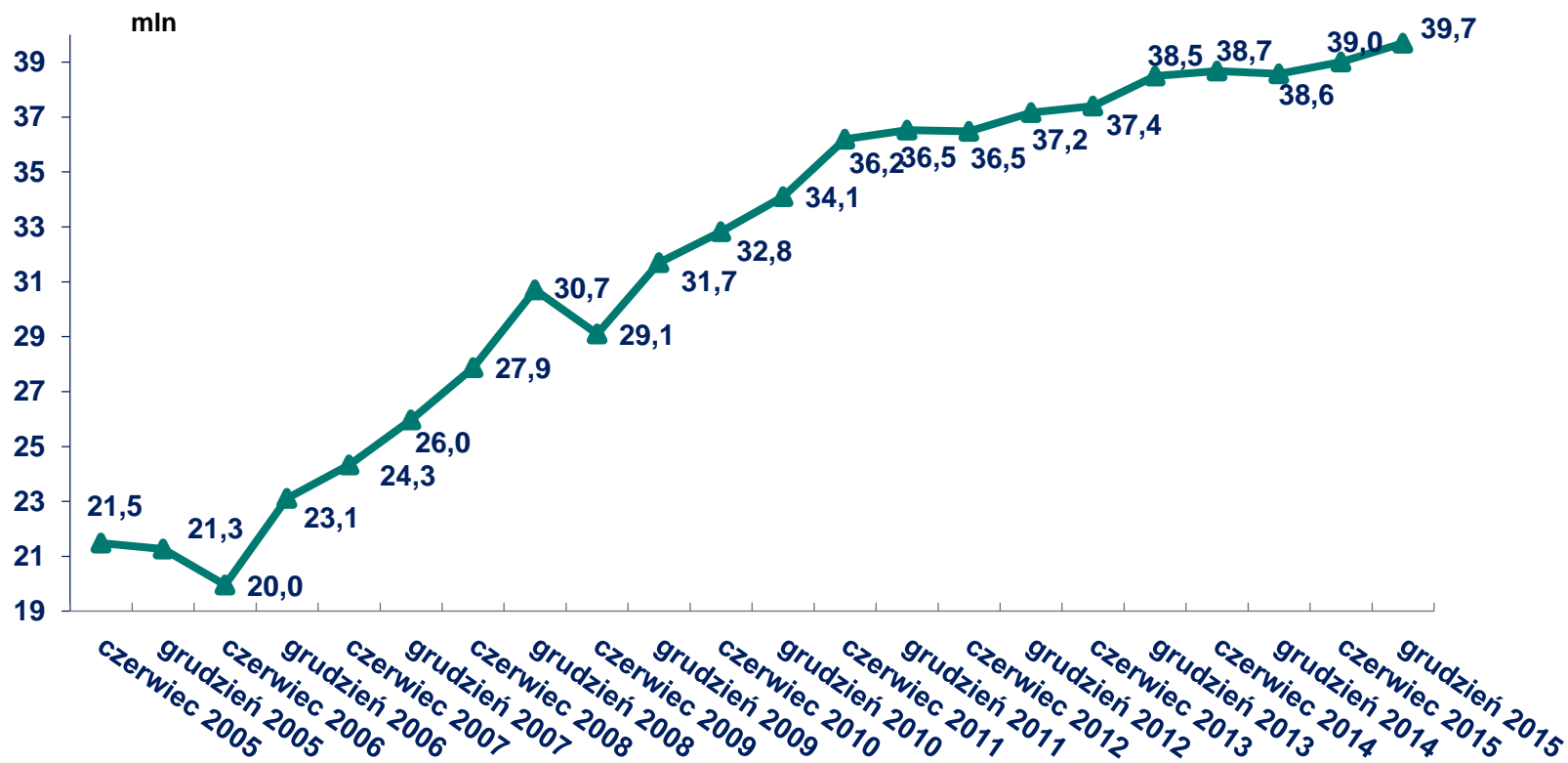

Ile pieniędzy w złotych i w jakiej formie mają Polacy?

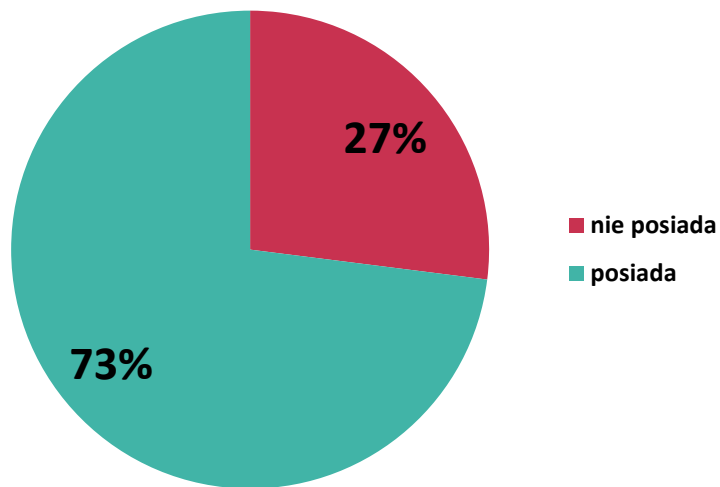
Ile rachunków bankowych mają Polacy?

Liczba rachunków bankowych a vista osób fizycznych (w mln)
w okresie czerwiec 2005 r. – grudzień 2015 r.

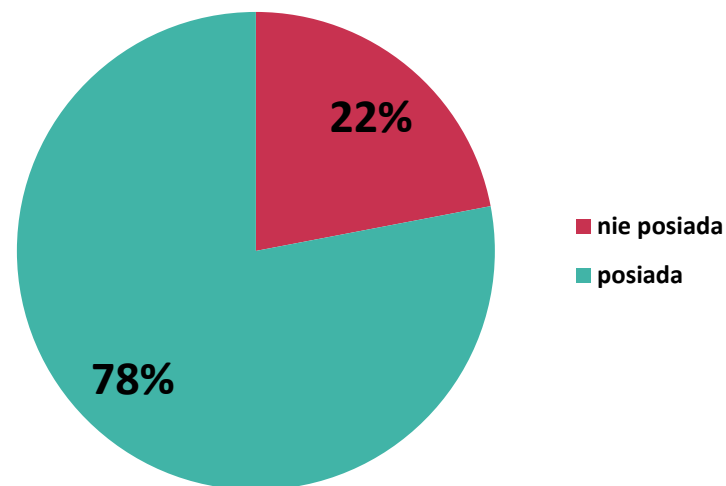

Posiadanie konta osobistego/ROR w bankach lub w SKOK-ach

2012

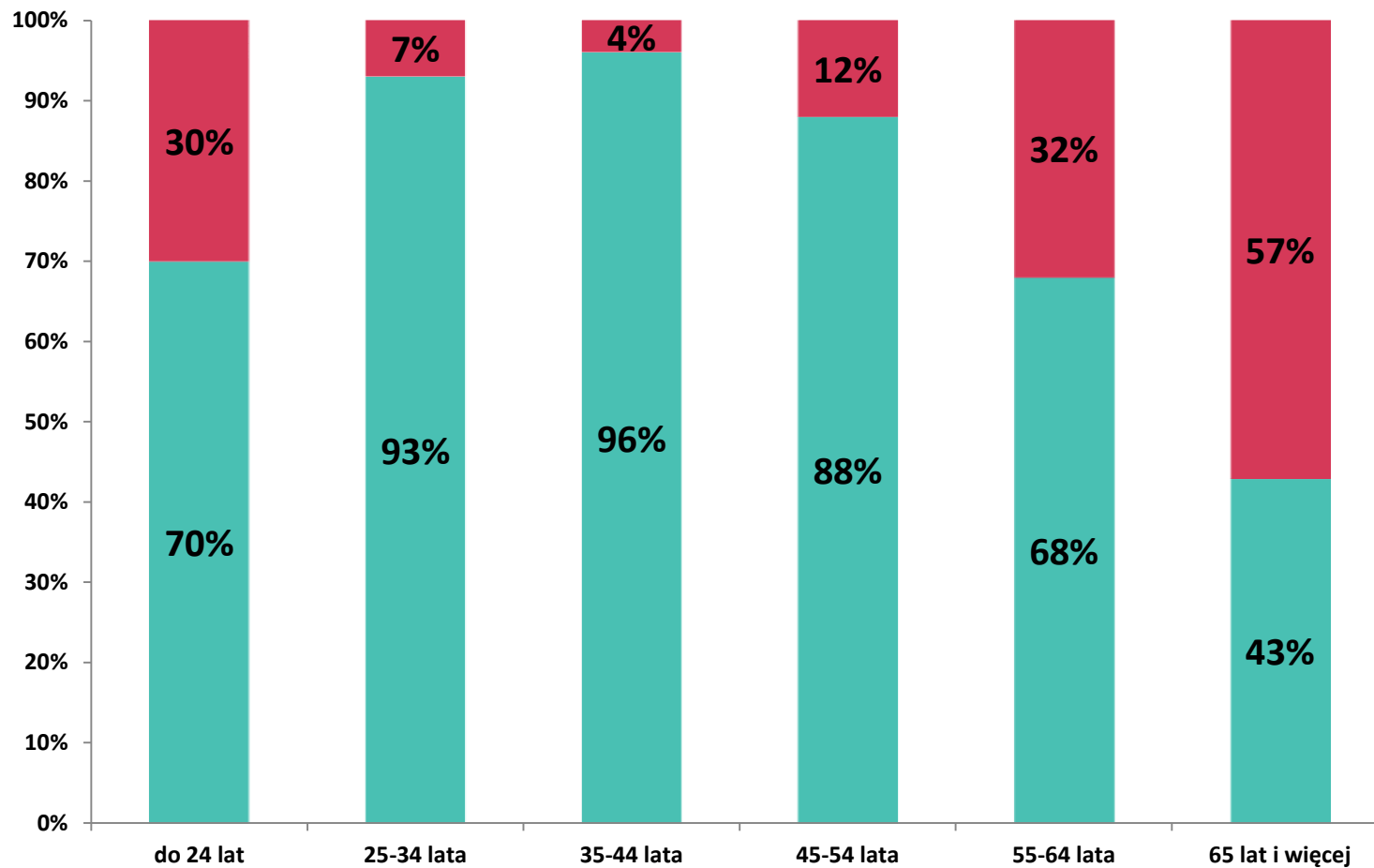

2015

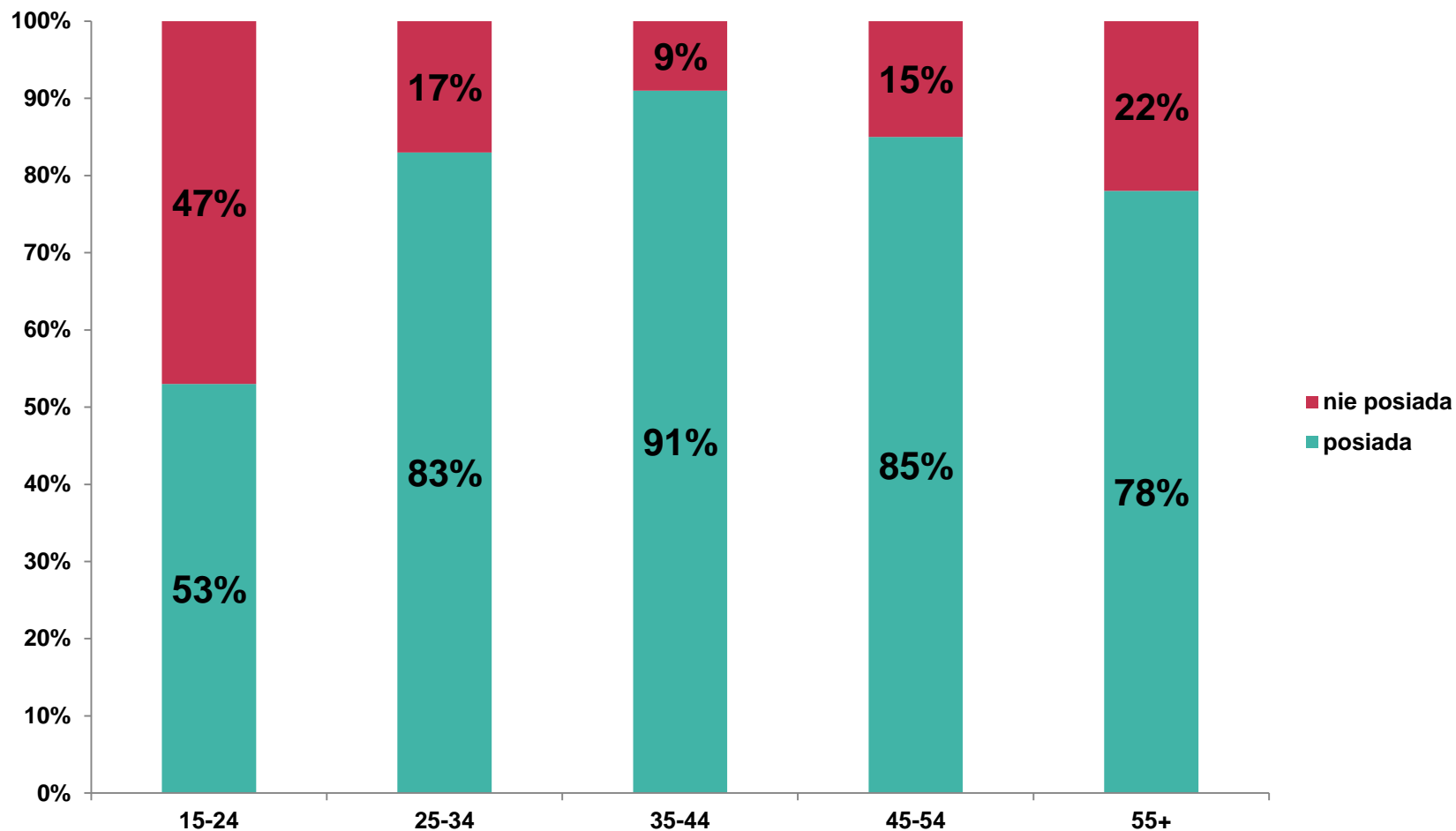
Źródło: „Raport z badania pt. „Diagnoza stanu wiedzy ekonomicznej Polaków oraz obszarów realnych potrzeb edukacyjnych w tym zakresie”, DEW, 2015 r., n=1200 (2012), n=2000 (2015) osób w wieku 15 lat i więcej

Posiadanie konta osobistego/ROR w zależności od wieku w 2012 r.

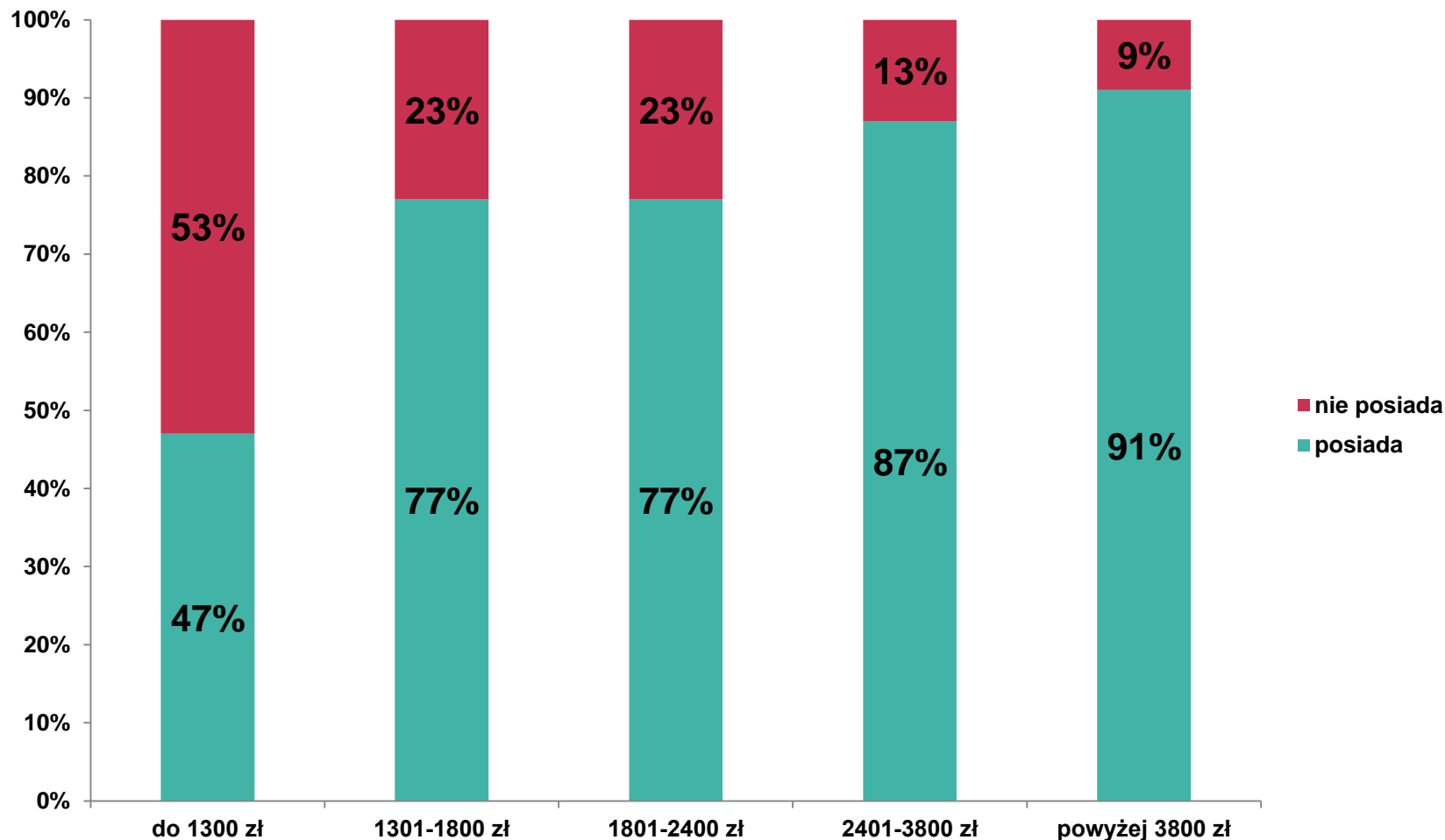
Źródło: NBP, 2012 r., n=1000

Posiadanie konta osobistego/ROR w zależności od wieku w 2015 r.

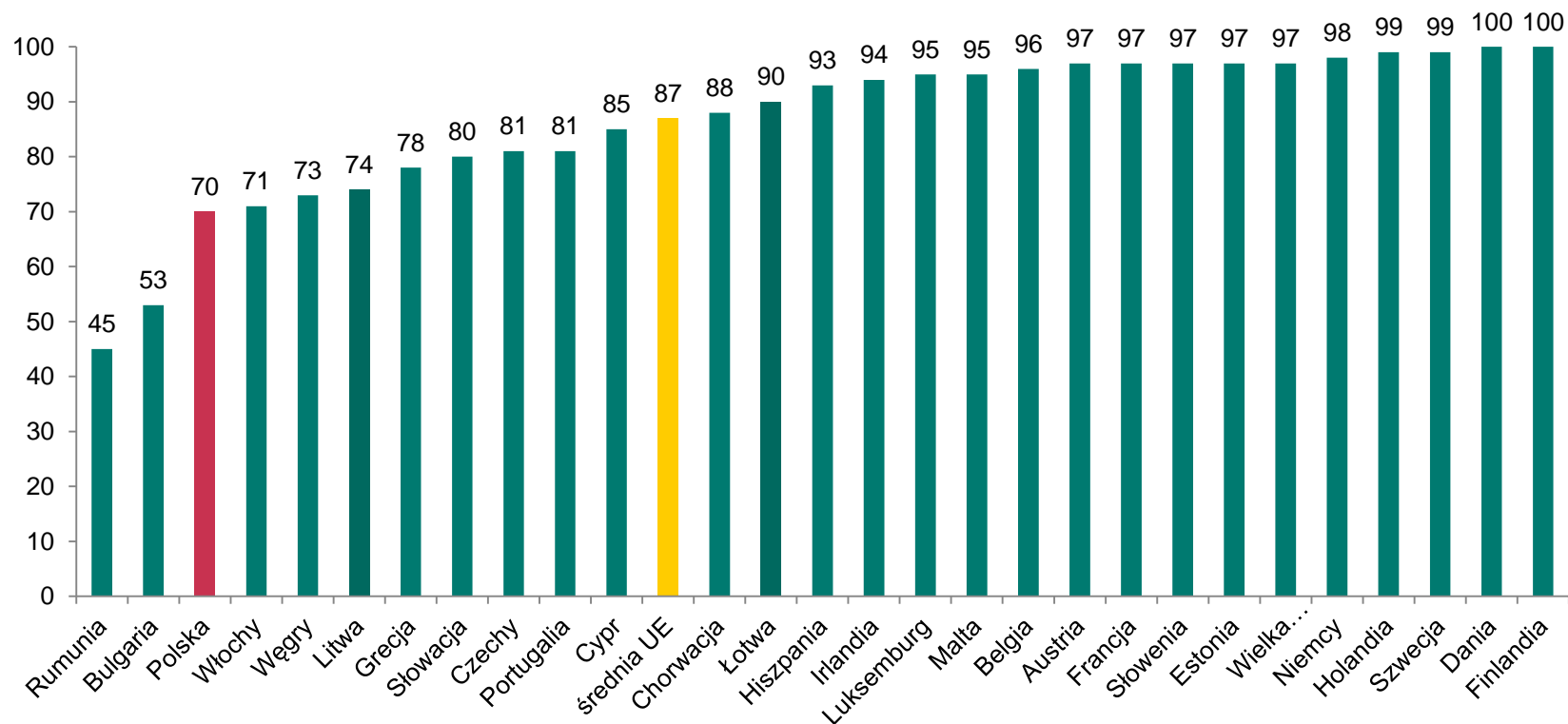
Źródło: „Raport z badania pt. „Diagnoza stanu wiedzy ekonomicznej Polaków oraz obszarów realnych potrzeb edukacyjnych w tym zakresie”, DEW, 2015 r., n=2000 osób w wieku 15 lat i więcej

Posiadanie konta osobistego/ROR w zależności od miesięcznego dochodu w gospodarstwie domowym

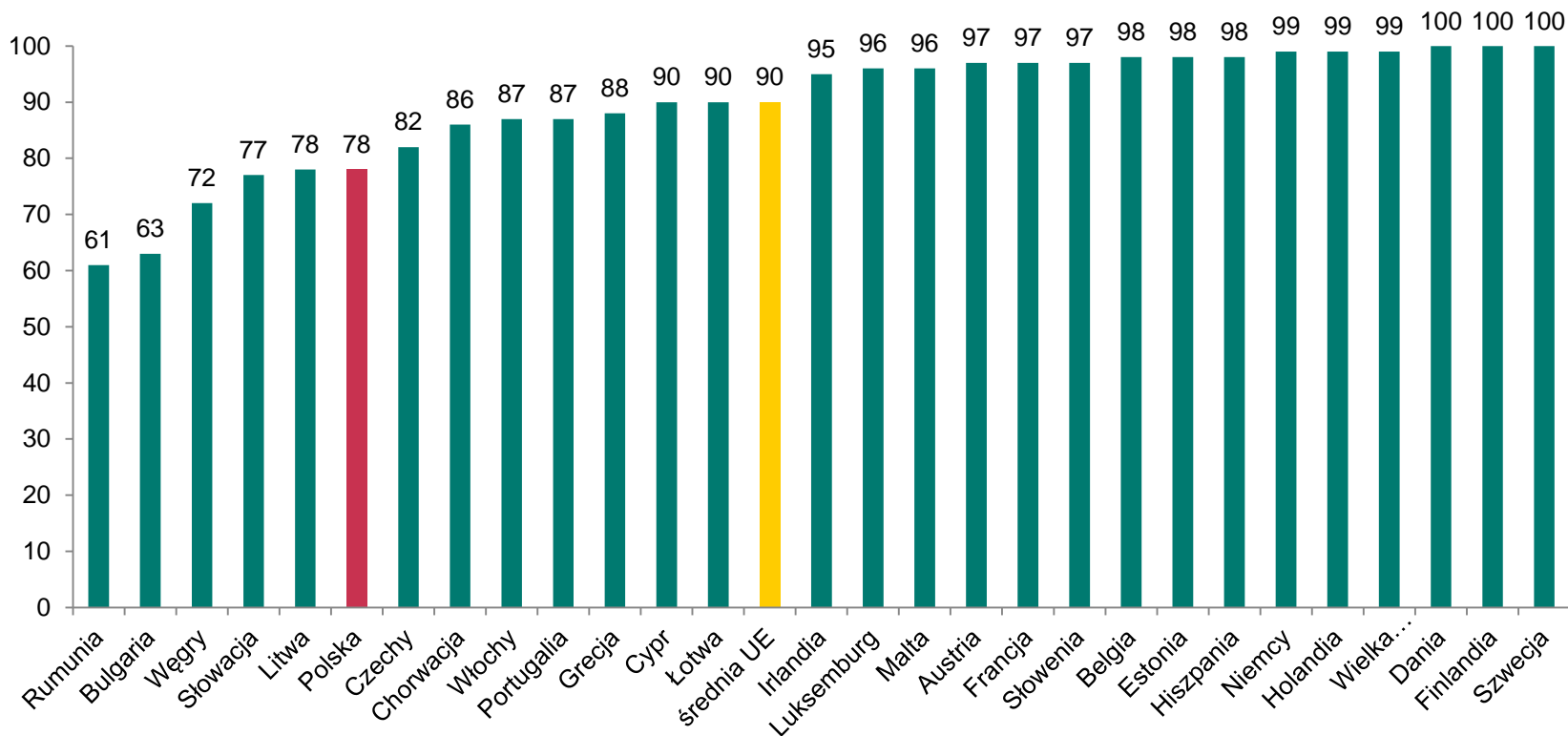

Źródło: „Raport z badania pt. „Diagnoza stanu wiedzy ekonomicznej Polaków oraz obszarów realnych potrzeb edukacyjnych w tym zakresie””, DEW, 2015 r., n=1466 osób w wieku 15 lat i więcej

Posiadanie rachunku bankowego w krajach UE w 2011 r. przez osoby powyżej 15 lat

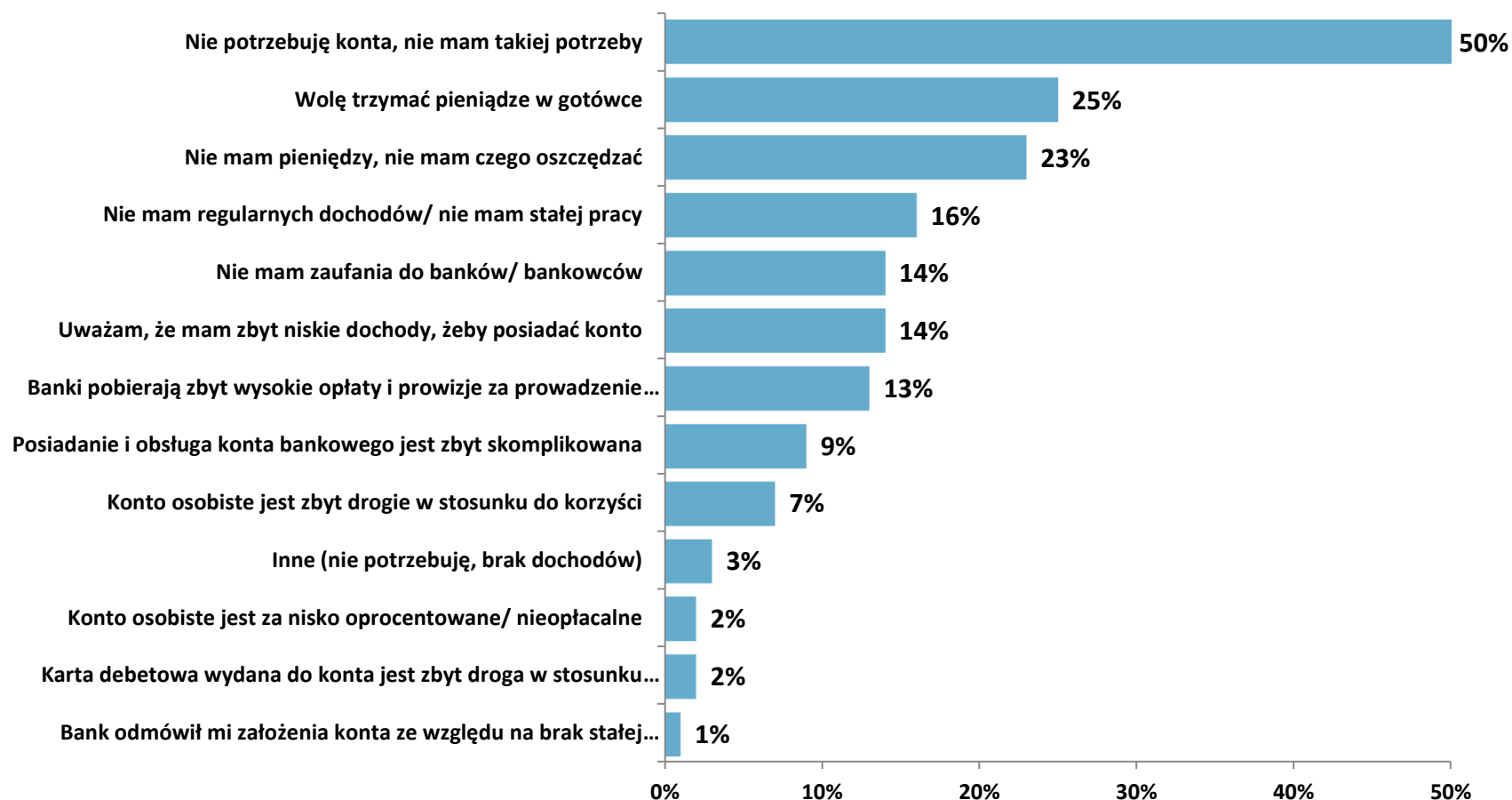

Posiadanie rachunku bankowego w krajach UE w 2014 r. przez osoby powyżej 15 lat

Przyczyny nieposiadania konta osobistego/ROR

Główne korzyści dla konsumentów z przechowywania pieniędzy w formie bezgotówkowej (cytaty)

- *„Nie można się obejść bez banków, państwo samo w sobie musi funkcjonować przy pomocy banków. Bank ma tę funkcję zaufania publicznego i mając pieniądze w banku, na koncie, w depozycie, to prawdopodobieństwo okradzenia ordynarnego jest znikome. (...) **Korzystam z banku, bo to jest wygoda.**”*
- *„**Ja wszystko płacę kartą**, a potem przychodzi emerytura i sobie splacam. Noszę gotówkę, jak to się mówi, na zieleniak. (...) Nie noszę gotówki przy sobie, raz już byłam okradziona i to z dużych pieniędzy, bo wiozłam mamie na zakup i dlatego właśnie nie chcę.”*

Główne korzyści dla konsumentów z przechowywania pieniędzy w formie bezgotówkowej

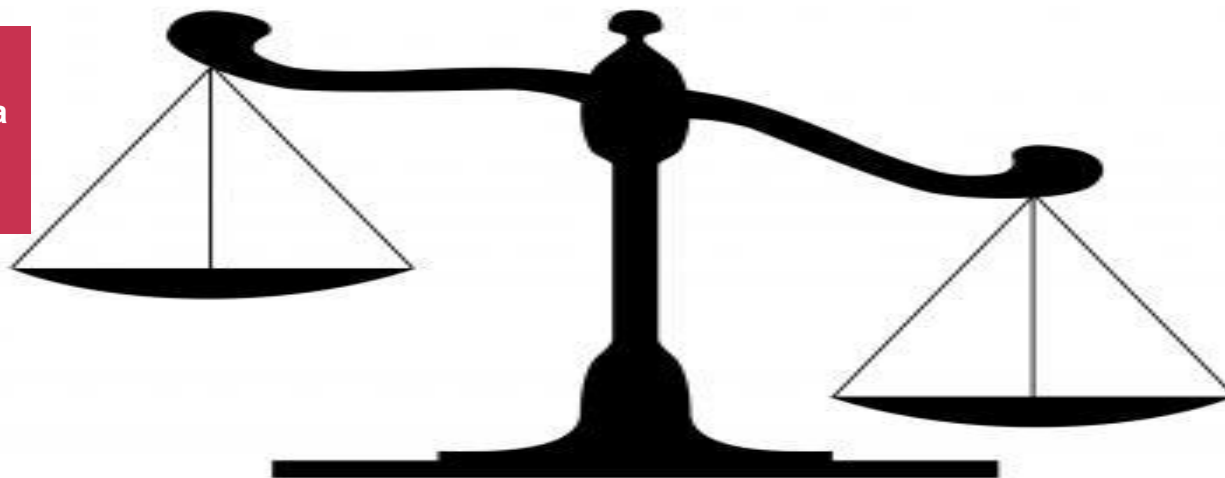
- Znacznie większe bezpieczeństwo przechowywania pieniędzy w instytucji regulowanej i nadzorowanej przez państwo („pewne jak w banku”).
- Gwarancja środków do 100 tys. euro nawet w przypadku upadku banku.
- Brak możliwości utraty gotówki, np. w wyniku kradzieży, pożaru czy powodzi.
- Mniejsze lub większe przychody finansowe, zwłaszcza w razie ulokowania środków na rachunku oszczędnościowym lub rachunku lokaty.
- Łatwiejsza możliwość wsparcia finansowego osób starszych przez dzieci i vice versa.
- Bezpieczeństwo i pewność właściwego, zgodnego z wolą osoby starszej, dysponowania środkami na rachunku (np. pełnomocnictwo dla osoby bliskiej, dyspozycja wkładem na wypadek śmierci).
- Mniejsze ryzyko utraty środków np. w wyniku wyłudzenia „na wnuczka”.

Główne korzyści z punktu widzenia państwa i gospodarki z przechowywania pieniędzy w drodze bezgotówkowej

- Zapewnienie bezpieczeństwa oszczędności społeczeństwa.
- Redukcja kosztów związanych z obsługą obrotu gotówkowego.
- Wsparcie rozwoju gospodarczego kraju (m.in. poprzez możliwość zwiększonej akcji kredytowej).
- Spadek przestępczości.

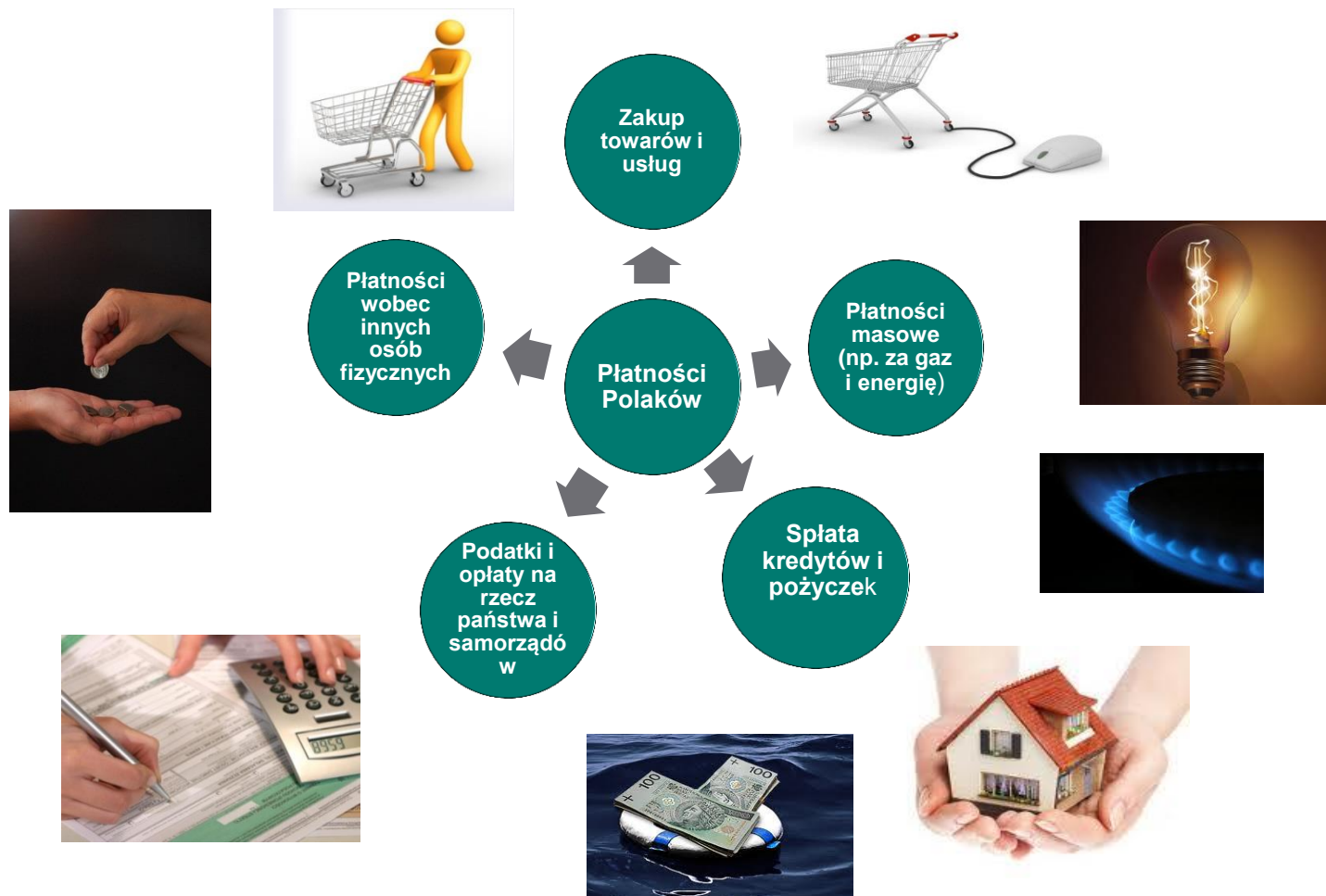
Większe korzyści są z przechowywania pieniędzy na rachunku bankowym niż w gotówce!

Korzyści z przechowywania pieniędzy w gotówce

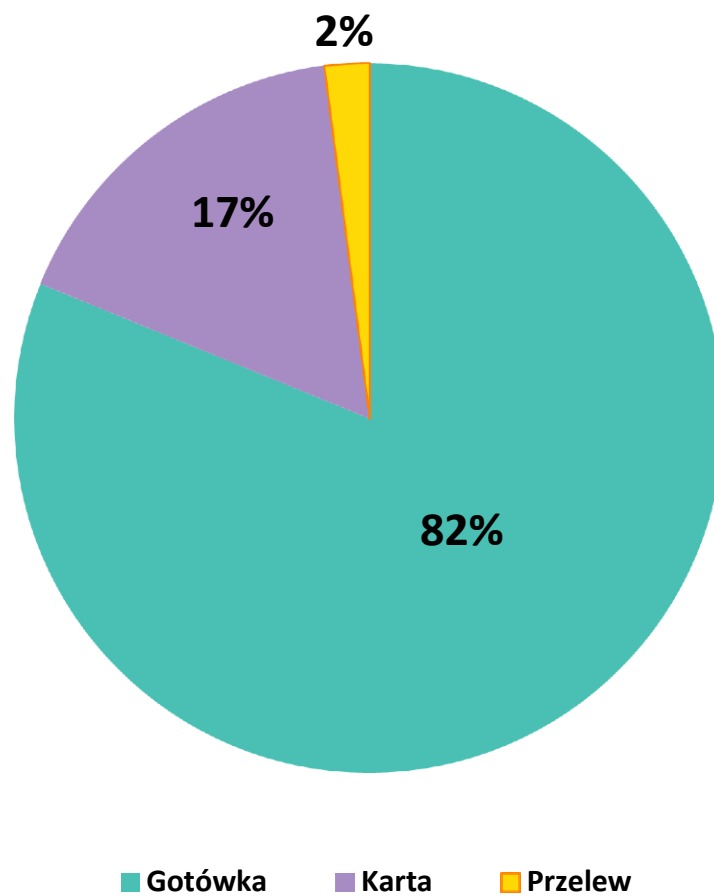

Korzyści z przechowywania pieniędzy na rachunku bankowym

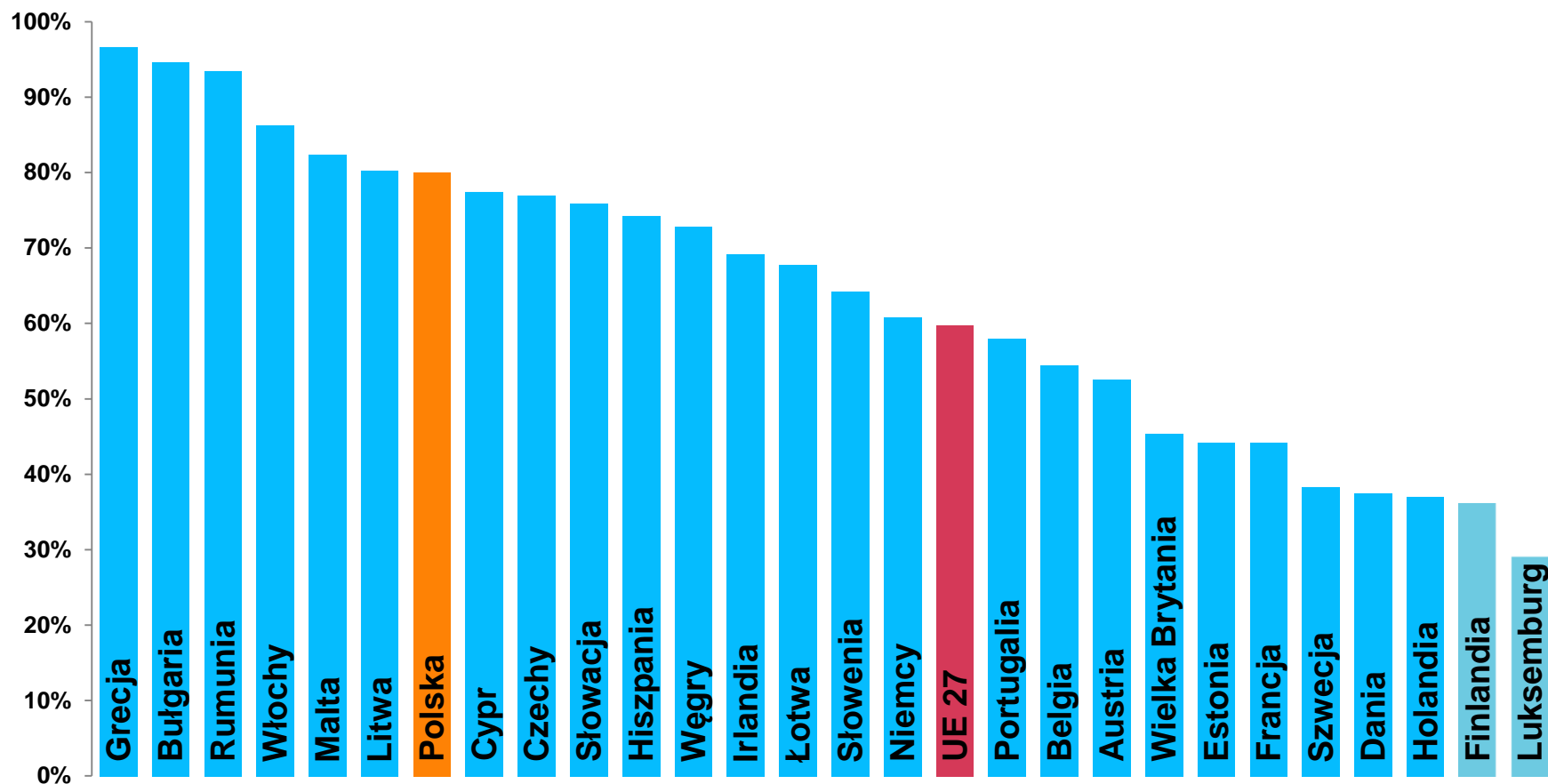
Jakich rodzajów płatności dokonują Polacy?

W jakiej formie płacą Polacy?

Porównanie Polski i innych krajów w zakresie udziału gotówki w całkowitej liczbie płatności w 2012 r. (%)

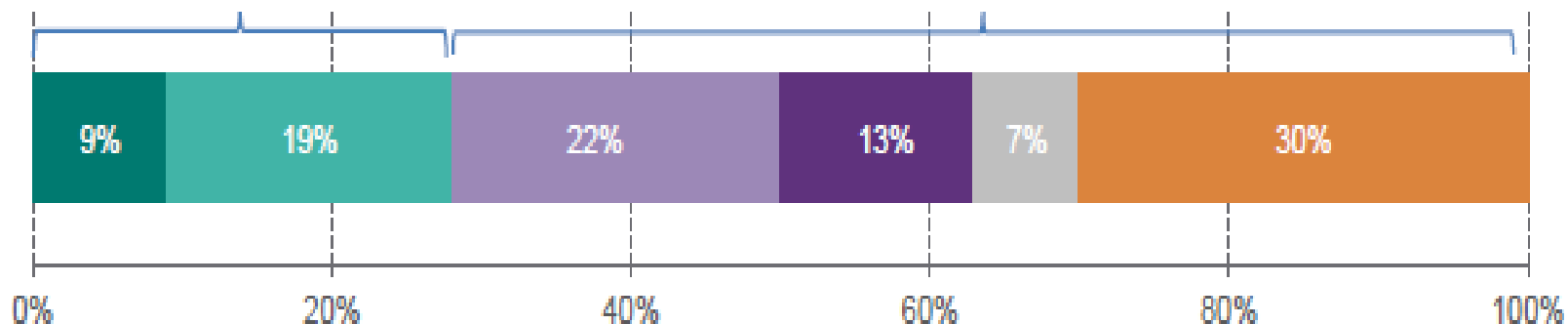
Źródło: EBC, 2012 r.

Sposób płatności za codzienne zakupy w 2015 r.

częściej płatności bezgotówkowe, **28%**

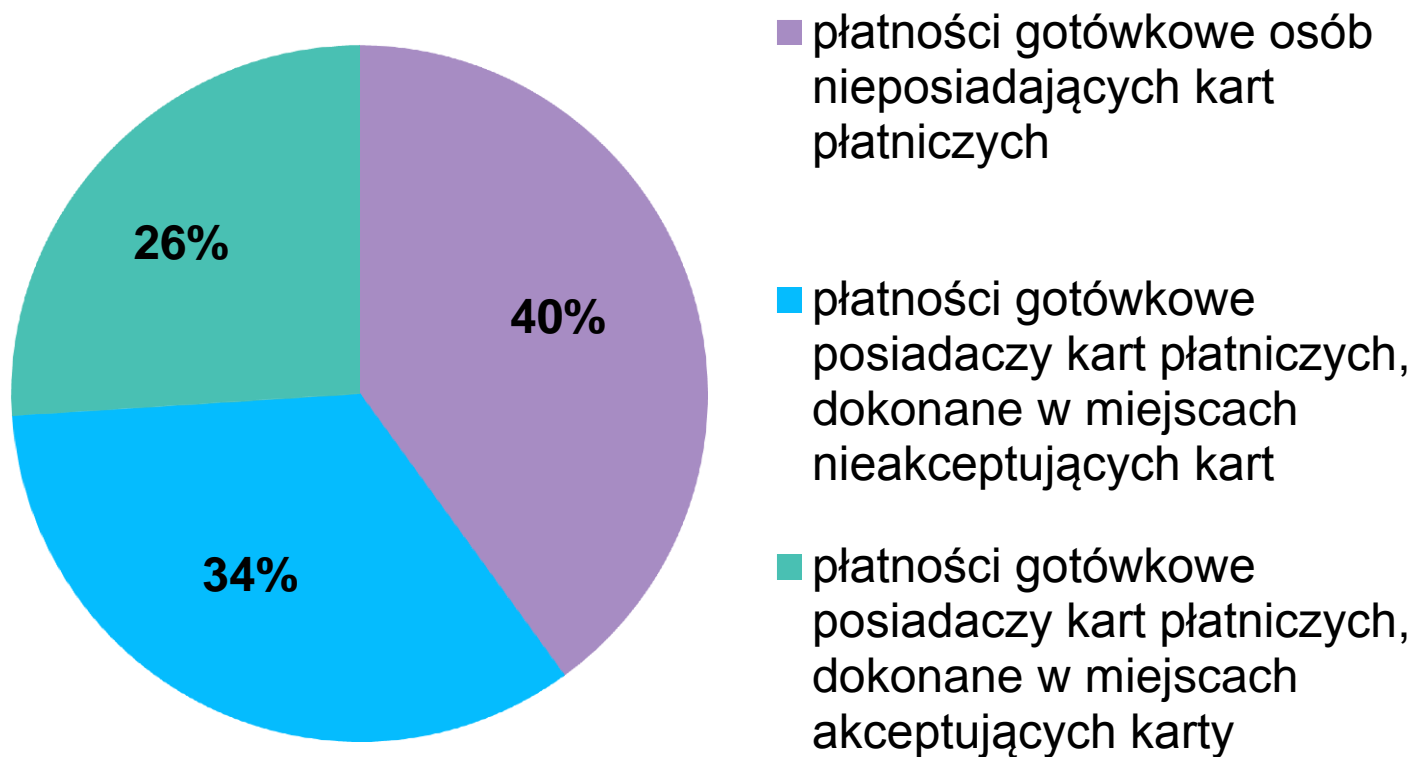
częściej płatności gotówką, **72%**

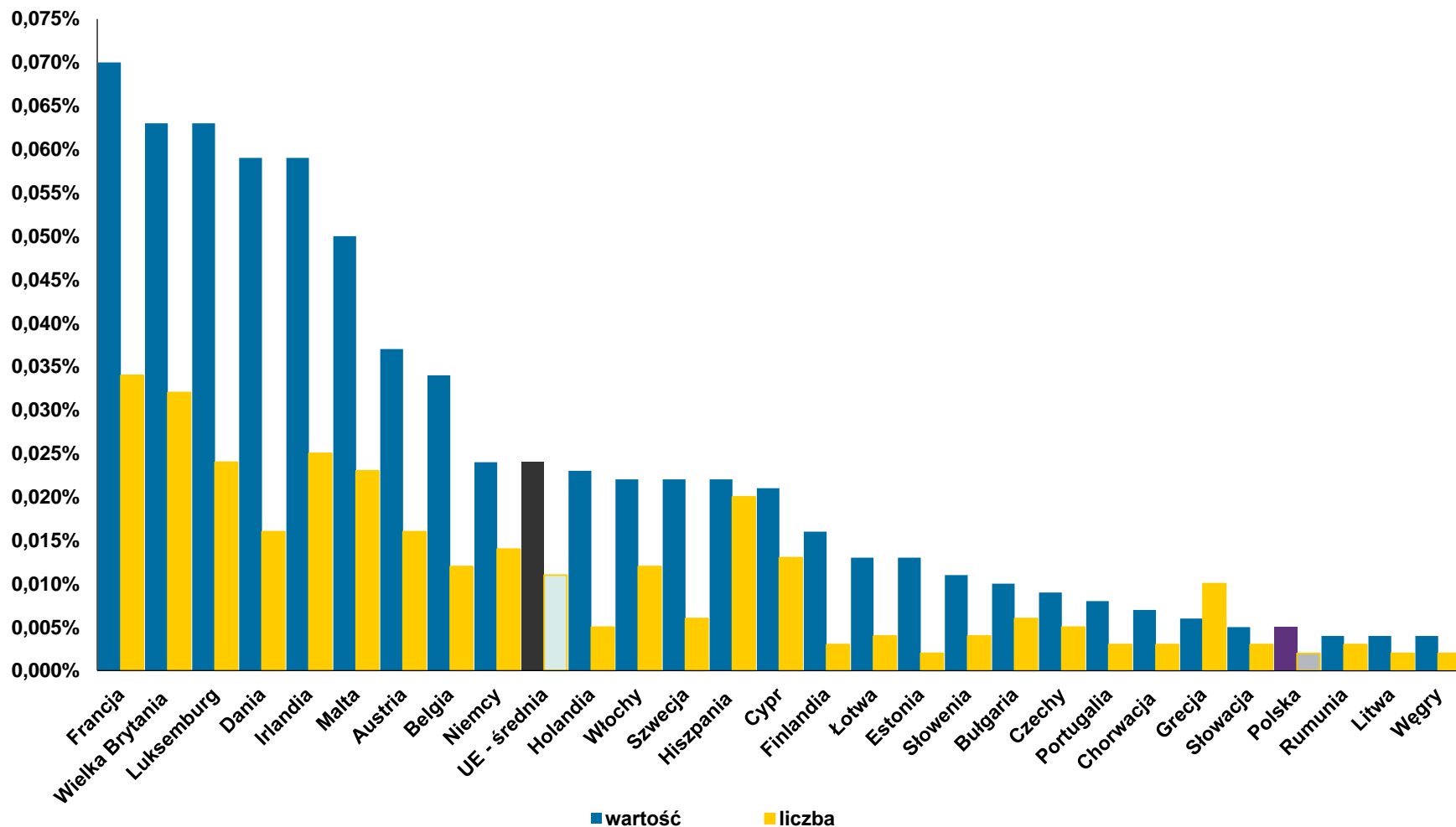
- zdecydowanie częściej płacę kartą niż gotówką
- raczej częściej płacę kartą niż gotówką
- raczej częściej płacę gotówką niż kartą
- zdecydowanie częściej płacę gotówką niż kartą
- zawsze płacę gotówką, choć mam kartę
- zawsze płacę gotówką, bo nie mam żadnej karty

Źródło: „Raport z badania pt. „Diagnoza stanu wiedzy ekonomicznej Polaków oraz obszarów realnych potrzeb edukacyjnych w tym zakresie”, DEW, 2015 r., n=2000 osób w wieku 15 lat i więcej

Szczegółowa struktura płatności gotówkowych Polaków w 2012 r.

Liczba i wartość transakcji oszukańczych kartami płatniczymi w 2013 r. w poszczególnych krajach UE

Źródło: Fourth report on card fraud, EBC, 2015

Główne korzyści dla konsumentów z dokonywania płatności w formie bezgotówkowej (cytaty)

- *„W momencie, kiedy mi zabraknie pieniędzy, to **mogę sobie wziąć z karty kredytowej**, a jak przyjdzie ta emerytura, to wtedy to oddam. Iść do sąsiadki i pożyczyć 100 zł, bo mi zabrakło, to jest upokarzające. A tak to mam kartę i bez łaski biorę, potem spłacam tę minimalną kwotę, a potem płacę resztę. **I to jest dla mnie ta główna zaleta.**”*
- *„**Przez Internet płacę rachunki, sprawdzam**, czy emerytura mi wpłynęła, ile mam na koncie, nic poza tym. Mam ustawione płatności i zdefiniowanych odbiorców. Jak płacę kartą, to też mam nad tym kontrolę, bo codziennie mogę sobie wejść na konto i sprawdzić, ile wydałam.”*
- *„Przychodzi mi renta i **idę tam do banku, przelewy robi mi ten zaprzyjaźniony bankowiec**, tyle lat znamy się. No i on mi robi te przelewy, wypłacam sobie potem gotóweczkę. Jak miałem komputer to robiłem przelewy elektronicznie. Teraz nie mam komputera. A poza tym chodzę tam bardziej towarzysko, muszę ruszyć się z domu, więc idę tam sobie coś załatwić.”*

Główne korzyści dla konsumentów z dokonywania płatności w formie bezgotówkowej

- Wygoda (użyteczność)
- Szybkość i łatwość użycia (zwłaszcza w przypadku użycia kart płatniczych z funkcją zbliżeniową)
- Bezpieczeństwo (mniejsze ryzyko utraty pieniędzy niż w przypadku gotówki).
- Możliwość zrobienia nieplanowanych zakupów (mogę wydać więcej niż mam w portfelu i nie muszę szukać bankomatu).
- Brak ewentualnych problemów z wypłatą reszty.
- Możliwość zwrotu pieniędzy w razie płatności kartą płatniczą w sytuacji niewywiązania się z usługi (funkcja „chargeback”).

Cechy płatności wybranymi instrumentami płatniczymi według konsumentów (od 1- bardzo słabe do 5 – bardzo dobre)

Cecha	Gotówka	Karta płatnicza bez funkcji płatności zbliżeniowych	Karta płatnicza z funkcją płatności zbliżeniowych	Płatność mobilna
Szybkość	3,26	3,44	4,53	4,07
Łatwość użycia	4,20	3,95	4,50	3,97
Wygoda	3,10	3,55	4,49	4,06
Dostępność	4,32	3,91	4,06	3,43
Bezpieczeństwo	3,29	3,98	3,44	3,79

Korzyści dla państwa i gospodarki z realizowania płatności w formie bezgotówkowej

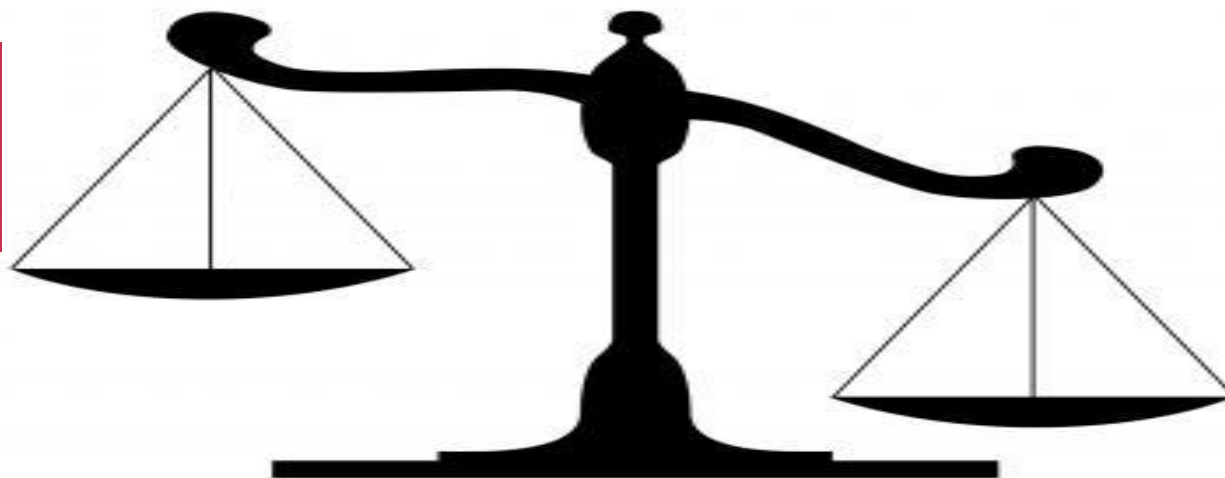
- Możliwość wsparcia rozwoju gospodarczego kraju (m.in. poprzez zwiększoną akcję kredytową).
- Zwiększenie przejrzystości obrotu gospodarczego i możliwości kontroli przeprowadzonych transakcji.
- Wzrost dochodów budżetowych z tytułu zwiększonych podatków z racji zmniejszenia tzw. szarej strefy szacowanej w Polsce na **23% PKB** (zwiększenie płatności elektronicznych o 10 % rocznie przez okres czterech lat może zmniejszyć szarą strefę o 5 %*).
- Możliwość sfinansowania dodatkowych ważnych wydatków państwa lub obniżenia podatków dzięki większym dochodom budżetu państwa.
- Spadek przestępczości.

Państwo powinno promować obrót bezgotówkowy, ale nie w sposób nakazowy w stosunku do konsumentów.

* Źródło : Szara strefa gospodarcza w Europie w 2013 r. Zastosowanie systemów płatności elektronicznych do zwalczania drugiego obiegu gospodarczego, VISA EUROPE & ATKearney, 2013 r.

Więcej korzyści jest z dokonywania płatności w formie bezgotówkowej niż gotówkowej!

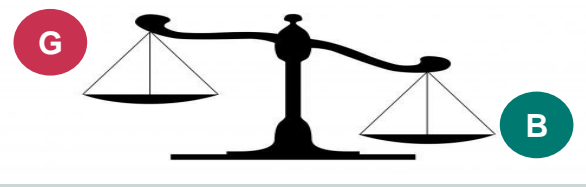
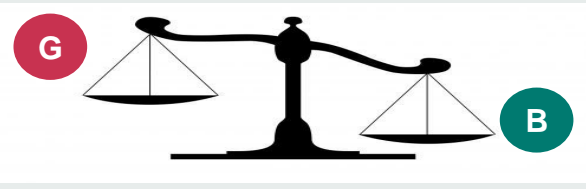
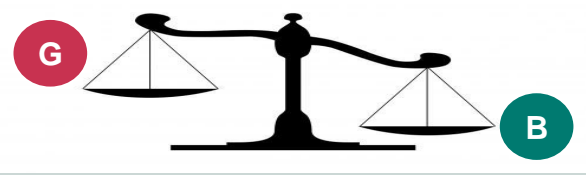
Korzyści z dokonywania płatności w gotówce

Korzyści z dokonywania płatności w drodze bezgotówkowej

Czy warto korzystać z rachunków bankowych i płatności bezgotówkowych?

	Ocena z punktu widzenia konsumenta, państwa i gospodarki
Otrzymywanie pieniędzy	
Przechowywanie pieniędzy	
Płacenie	

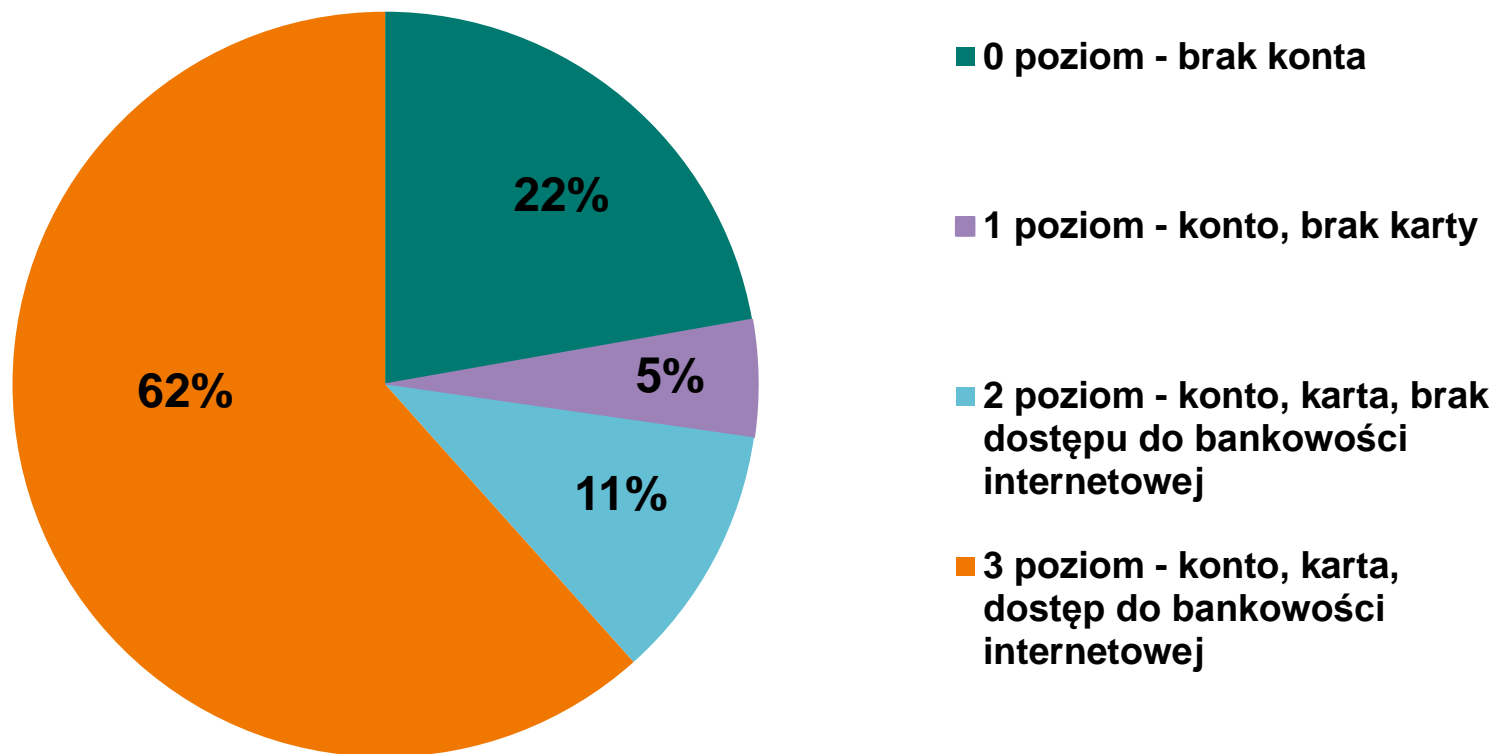
Obrót gotówkowy

Obrót bezgotówkowy

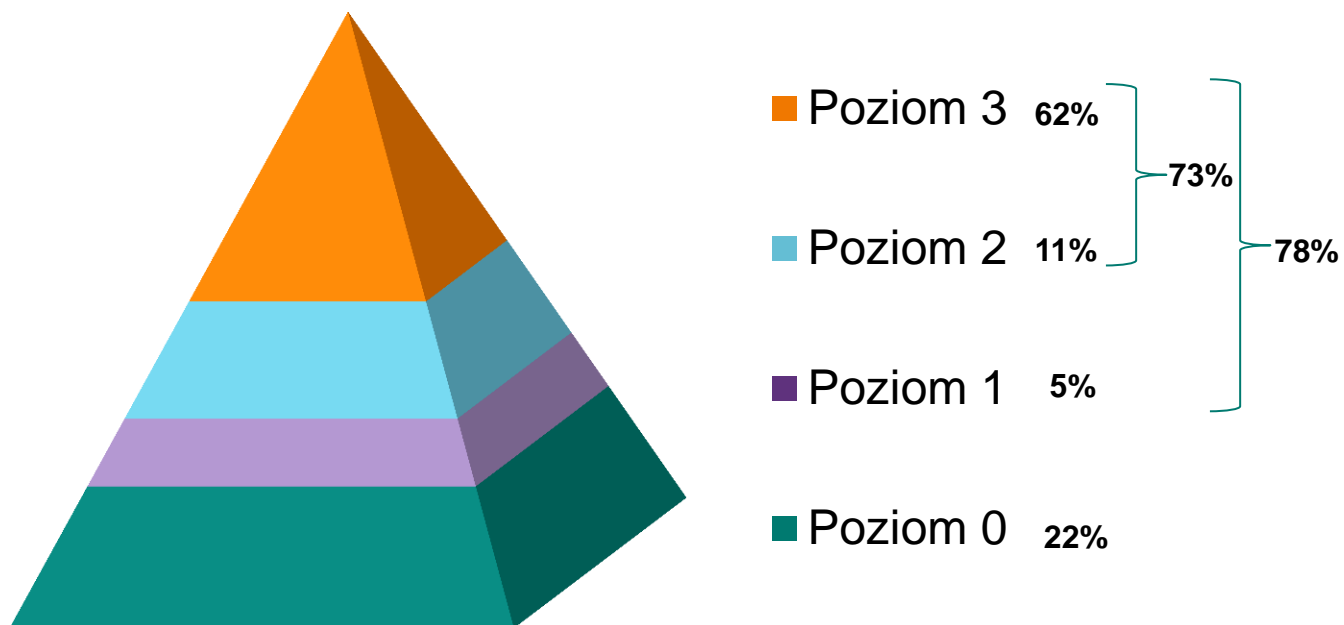
Poziomy zaawansowania bezgotówkowego w Polsce

2015

Źródło: „Raport z badania pt. „Diagnoza stanu wiedzy ekonomicznej Polaków oraz obszarów realnych potrzeb edukacyjnych w tym zakresie”, DEW, 2015 r., n=2000 osób w wieku 15 lat i więcej

Poziomy zaawansowania bezgotówkowego

Co można zrobić, aby Polacy częściej dokonywali płatności w drodze bezgotówkowej?

Niezbędne jest:

1. przekonanie osób nieubankowionych **do założenia rachunku bankowego** i jego wykorzystywania, w tym poprzez użycie kart płatniczych lub innych bezgotówkowych instrumentów płatniczych (przejście z poziomu 0 na poziom 1, 2 lub 3),
2. przekonanie osób posiadających rachunek bankowy, ale go niewykorzystujących w pełni, **do dokonywania każdej lub większości płatności w drodze bezgotówkowej** (przejście z poziomu 1 na poziom 2 lub 3),
3. przekonanie punktów handlowo-usługowych **do akceptowania kart płatniczych** i innych instrumentów bezgotówkowych przy wszystkich płatnościach.

Dla każdego z tych działań, a w szczególności działań 1 i 2, niezbędni są **Ambasadorowie Obrotu Bezgotówkowego**.

Adam Tochmański

Dyrektor

Departament Systemu Płatniczego

+48 22 653 27 28

adam.tochmanski@nbp.pl

Dbamy o wartość pieniądza